

23. Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie

FESTIWAL KULTURY ŻYDOWSKIEJ

FKŻ – największy, najstarszy i najnowocześniejszy festiwal kultury żydowskiej

Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie został zapoczątkowany przez Janusza Makucha i Krzysztofa Gierata w 1988 roku. Był pierwszym festiwalem kultury żydowskiej w Polsce – zorganizowany jeszcze w czasach komunizmu – i miał przywrócić pamięć o wielowiekowej tradycji polskich Żydów.

Pierwsza edycja odbyła się w krakowskim kinie Mikro i składało się na nią kilka projekcji filmów oraz sesja naukowa. W czasie 25 lat swojego istnienia, festiwal wzbogacił się o koncerty, warsztaty, wykłady, spotkania, prezentacje filmowe, prezentacje sztuk wizualnych, zwiedzania i zbudował markę, rozpoznawaną na całym świecie. Festiwal jest leaderem w sposobie prezentowania kultury żydowskiej. Nie podążamy za potocznymi skojarzeniami i gustami, ale kreujemy je.

Festiwal jest aktualnie największą tak kompleksową i różnorodną prezentacją tego, czym żyje współczesna kultura żydowska – zarówno w Izraelu, jak też i w całej Diasporze. O udział w festiwalu zabiegają najwybitniejsi artyści, a każdego roku uczestniczy w nim niemalże 30 000 osób z całego świata.

Kultowym wręcz wydarzeniem festiwalu jest koncert *Shalom na Szerokiej* – w ciągu 7 godzin pokazuje muzykę żydowską z całego świata – w samym sercu żydowskiego Kazimierza: na ulicy Szerokiej.

Dyrektorem Festiwalu jest niezmiennie od pierwszej edycji Janusz Makuch, a jego organizatorem – od 1995 roku – Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej.

Od 2009 roku festiwal trwa cały rok, a to dzięki oficjalnemu klubowi festiwalowemu - Cheder Café, którą Stowarzyszenie otworzyło w dawnej modlitewni na Kazimierzu. Oprócz tego, że jest kawiarnią, pełni też funkcję czyteln i przede wszystkim – miejsca spotkań ze światem żydowskim. W tym ze światem żydowskim z Polski: sztandarowym projektem Chederu jest bowiem cykl koncertów *Muzyczne Laboratorium Kultury Żydowskiej*, prezentujący nową polską muzykę żydowską. W 2011 roku Stowarzyszenie wydało płytę z nagraniami koncertów w Cheder Café.

W 2012 roku Stowarzyszenie uruchomiło – dzięki grantowi z funduszy szwajcarskich – jako pierwsze w Polsce kompleksowy, całoroczny program wolontariatu w instytucji kulturalnej – pod szyldem THE MACHERS, obejmujący zajęcia edukacyjne, samokształceniowe oraz program społeczny i integracyjny.

W ciągu 25 lat istnienia festiwal zmieniał się razem z kulturą żydowską, razem z naszym krajem, z naszą publicznością. 23. edycja festiwalu w 2013 roku jest przełomowa – program wzbogacony jest o wiele nowych elementów, mamy nową identyfikację wizualną i nowy język komunikacji.

Nie jesteśmy festiwalem klezmerskim – jesteśmy festiwalem współczesnej różnorodnej kultury żydowskiej. Pamiętając o przeszłości i tradycji pokazujemy, czym kultura żydowska będzie jutro.

23. Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie

FKŻ & Co.

Przecieramy szlaki. Jesteśmy bezkompromisowi – i to nie tylko w tym, jak pokazujemy żydowską tradycję. Bo interesuje nas również żydowskie współczesne życie. No i żydowska przyszłość. Można nas nazwać wizjonerami.

Festiwal Kultury Żydowskiej

Sprawdź nasze pięć odsłon. Za każdą z nich kryje się kultura żydowska.

Która jest dla ciebie?

dla tych, którzy chcą poznać wielowiekową tradycję w najczystszej postaci

dla tych, którzy chcą przekraczać granice: muzyczne, etniczne i religijne

dla tych, którzy wolą odkrywać świat przy pomocy zmysłów

dla tych, którzy chcą dyskutować, odkrywać i uczyć się

to wypowiedzi przyjaciół FKŻ, które współgrają z naszą wizją kultury żydowskiej

FKŻ ma też swój kącik dla dzieci – **FKŻ KIDS**

23. Festiwal Kultury Żydowskiej czyli sztuka nie zna granic

Tu tradycyjne pieśni żydowskich kantorów spotykają się z DJ'skimi setami młodego pokolenia, rabin z Izraela ramię w ramię śpiewa z muzułmańskim muezzinem, klezmerskie rytmy zderzają się brzmieniem złotej ery swingu, psychodelią i szaloną sztuką improwizacji, a sztuki multimedialne ze sztuką ulicy i graffiti - 28 czerwca rozpoczyna się 23. Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie.

Po 25 latach istnienia Festiwal mocno zmienia swe oblicze. Zamiast powszechnie znanej i kojarzonej z imprezą Gwiazdy Dawida na plakatach, ulotkach i wszelkich materiałach promujących Festiwal pojawiła się sylwetka Iwa – odnosząca się do Iwa Judy, symbolu Jerozolimy. Zmienia się jednak nie tylko szata graficzna czy też logo festiwalu. Cała impreza przeżywa mocne przeobrażenie, dzieląc się na sześć nowych odsłon, sześć głównych nurtów: **CLASSIC, OFF, ART, IDEE, KIDS, & CO.** I stawiając mocno na współczesną kulturę i sztukę żydowską.

CLASSIC

Pierwsza odsłona poświęcona będzie klasycznym formom kultury żydowskiej. „Klasyczny” nie oznacza jednak przewidywalny, kroczący utartym schematem. Najlepszym dowodem **Koncert Kantorów**, który od lat oficjalnie inauguruje Festiwal Kultury Żydowskiej. Przywykliśmy do tego. Niektórzy z nas znają już nawet te śpiewy niemalże na pamięć. Mimo to w spotkaniu z kantorami co roku odkrywamy elementy i brzmienia niezwykle, zaskakujące, kompletnie nieprzewidywalne. Tak też będzie i tym razem. 30 czerwca w Synagodze Tempel obok nieśmiertelnych nigunów Rabina Shlomo Carlebacha i klasycznych modlitw synagogałnych usłyszymy pieśni chasydów z Modzitz (położonego nieopodal Puław Dębina). Zaśpiewają znakomici kontorzy: **Yaakov Lemmer, Yaakov Motzen, Azi Schwartz** oraz izraelski **Chór Lishmoa El Harina** pod dyrekcją **Meira Briskmana**.

Zaskoczeniem będzie też projekt „**Szechina**” przygotowany przez wiernego przyjaciela Festiwalu - pioniera i wizjonera nowej muzyki żydowskiej **Franka Londona**. Nowojorski trębacz zaprosił do współpracy muzyków **Big Bandu Akademii Muzycznej w Krakowie**, by doprowadzić do zderzenia dwóch, zdawałoby się odmiennych światów: współczesnej muzyki klezmerskiej z bigbandowym brzmieniem przywołującym na myśl najwspanialsze dokonania złotej ery swingu i gorące rytmy muzyki latynoskiej.

Co z tego wyniknie? Nie ma wątpliwości - kosmiczna energia!

Poczujemy ją zapewne wsłuchując się również w muzykę izraelskich zespołów **Faran Ensemble, Omri Mor Trio** czy **Diwan Saz**. Tworzący je artyści potrafią kapitalnie łączyć bogactwo różnych tradycji Bliskiego i Środkowego Wschodu, a jednocześnie przekraczać utarte dotąd granice. W ich kompozycjach spotyka się więc element kultury żydowskiej i arabskiej, a to głównie za sprawą występujących na jednej scenie muzułmańskiego muezzina i izraelskiego rabin (**Diwan Saz**). Odnajdziemy w nich również gorącą i piękną melodykę Andaluzji, Magrebu, Turcji czy Persji, ale też pełne energii rytmy jazzu, muzyki kubańskiej i latynoskiej.

Klasyczną odsłonę Festiwalu tradycyjnie już uzupełnią warsztaty klezmerskie dla muzyków prowadzone przez **Deborah Strauss** i **Sanne Möricke**, warsztaty śpiewu judysz (**Jeff Warschauer, Michael Alpert**) oraz tańca żydowskiego (**Steve Weintraub**).

OFF

Off to chyba najbardziej zaskakująca i nieprzewidywalna odsłona tegorocznej edycji Festiwalu. Dość wspomnieć, że to właśnie tu pochodzący z Australii **Rabin Dovid Tsap** przekonywać będzie, że każdy z nas poza tradycyjną drogą powinien rozwijać się duchowo poprzez inne, bliskie mu, choć pozornie niezwiązane z przestrzeganiem Tory czynności. Choćby takiej jak jazda na deskorolce! Na festiwalowym Placu Zabaw Rabin zaprezentuje więc ollie, kickflipy, tail-slidy i masę innych skate'owskich trików, by dowiedzieć, że zarówno Kabała może pomóc w szlifowaniu umiejętności mistrza deskorolki, jak i deskorolka może być przydatna w doskonaleniu uważności i medytacji. Brytyjski filmoznawca dr. **Mikel Koven** śledzić będzie żydowskie wątki w filmowej popkulturze. Na części pierwsze rozłoży żydowskie horrory z golemami, dybukami i innymi monstrami, a także krwawą bajkę „Bękarty Wojny” Quentina Tarantino.

W tej sekcji czekają nas także spotkania i warsztaty poświęcone kulturze żydowskiej, w tym warsztaty muzyczne MuLaKuŻ, które przez pięć prowadzić będą artyści **Mikołaj Trzaska** i **Raphael Rogiński**, a zakończą wspólnym występem wszystkich uczestników.

Ale OFF to także szereg niezwykle koncertów. Rozpoczną go, inaugurując jednocześnie Festiwal, grający na zacumowanej przy bulwarze Wołyńskim Barce „Marta” muzycy jednego z najciekawszych

zespołów współczesnej sceny postfunkowej Izraela - **The Apples**. Wydarzeniem będzie również koncert izraelskiego **Ensemble Yaman**, który tradycyjnej muzyce Żydów z Jemenu nadaje nowoczesną i psychodeliczną formę, wprowadzającą słuchaczy w swoisty trans.

Połączenie afrobeatu z klasycznym śpiewem rabinów? Na Festiwalu Kultury Żydowskiej wszystko jest możliwe. I do takiej właśnie fuzji dojdzie za sprawą zespołu **Zion80**, który tworzą genialni muzycy nowojorskiej awangardy pod dowództwem **Jona Madofa**. W autorskim projekcie pożenili twórczość dwóch, skrajnie różnych osobowości: rabina Shlomo Carlebacha, zwanego „śpiewającym rabinem” i pioniera afrobeatu Fela Kutiego. To będzie mieszanka wybuchowa!

Na Festiwalu Kultury Żydowskiej nie grali jeszcze Meksykanie. Ten pierwszy raz czeka nas właśnie podczas tegorocznej edycji, a to za sprawą grupy **DeLeon**. Ich muzyka to unikatowe brzmienie, w którym odzywiają się echa tradycyjnej muzyki sefardyjskiej, a jednocześnie porywają elementy współczesnego rocka. Powraca do nas również owiany już w Krakowie legendą **Kutiman**. Tym razem nie w roli filmowca, ale muzyka – z kultowym izraelskim zespołem **Boom Pami**

Na klubowej scenie Cheder Café, w synagodze Tempel, klubie Alchemia, a także zacumowanych u brzegu Wisły barkach zagrają ponadto: pochodzący z Tel Awiwu, a serwujący oryginalną mieszankę piosenki włoskiej à la San Remo 1960, surf rocka i śródziemnomorskich rytmów zespół **Monti Fiori**, posłko-brytyjskie **Riverloam Trio** pod wodzą naszego czołowego saksofonisty-improvizatora Mikołaja Trzaski, okrzyknięty jednym z najważniejszych przedstawicieli nowej sceny żydowskiej w Polsce zespół **Cukunft** wraz z rumuńską wokalistką **Marią Răducanu**, zafascynowany czarnymi rytmami, alternatywnym brzmieniem i magicznym klimatem muzyki bliskiego wschodu DJ'ski duet **Radio Trip** (w Cheder Café artyści poprowadzą także serię słuchowisk prezentujących historię muzyki izraelskiej z czarnych płyt winylowych i zagrają pierwszy w historii DJ'ski set na scenie Szalom na Szerokiej), a wreszcie szykująca się na finałowe spotkanie z festiwalową publicznością (Szalom na Szerokiej) **Yiddish Princess** - grupa, która balansuje na granicy stylu luktrowanych, chwytliwych melodii i oldscoolowego power popu, hard-rockowego uderzenia i sentymentalnych piosenek jidysz. A wszystko to w połączeniu ze słodkim jak miód, a czasem ostrym jak żyła głosem księżniczki **Sarah Gordon**.

ART

Kolejną, niezwykle ciekawą serią wydarzeń Festiwalu będzie odsłona ART, w ramach której odbywać się będą liczne wystawy, instalacje, warsztaty oraz prezentacje. Na początek multimedialna instalacja „**Dissolving Localities: >From Jerusalem to Krakow**”, podczas której artyści (Emmanuel Witzthum, Arik Futterman, Thomas Köner, ElektroMoon Vision, DJ Lenar) spróbują znaleźć odpowiedź na pytania: jak brzmi Jerozolima? Jakie dźwięki wypełniają Kraków? I co się wydarzy, kiedy te dwa dźwiękowe światy połączymy ze sobą, a do tego zremiksujemy z obrazami życia obu miast? Projekt, który realizowany był już m.in. w Paryżu, Madrycie, Jerozolimie i Tel Awiwie, w Krakowie odbędzie się w przestrzeni kameralnej sceny Teatru Bagatela przy ul. Sarego, która pełniła niegdyś rolę żydowskiego kasyna.

Dźwięków Jerozolimy, głównie tej wypełnionej modlitwami, ale wznoszonymi zarówno przez jerozolimskich Żydów, Muzułmanów jak i Chryścijan posłuchać będzie można za sprawą instalacji Emmanuela Witzthuma „**Hybrid Spectrums**”, w przestrzeni klasztoru oo. Augustianów. Projektem „**Spaces Speak, Just Listen**” **Martyna Poznańska** chce zwrócić naszą uwagę na najprostrze elementy rzeczywistości, jakimi są otaczające nas dźwięki. Jedne niezauważalne, nieznaczające, inne wręcz przeciwnie - obezwładniające i irytujące. Ale „**Spaces Speak, Just Listen**” to nie tylko podróż po dźwiękowym świecie otaczających nas ulic. To jednocześnie zapis życia żydowskiego Kazimierza sprzed czasów wojny i tego współczesnego.

Na Festiwalu zagości także uważany za jednego z najwspanialszych przedstawicieli izraelskiego street artu **Pil Peled**. Oprócz murali projektuje plakaty i okładki płyt, ubrania i gadżety, jest nawet autorem wystroju jednego z najpopularniejszych klubów w Tel Awiwie. Przygotowana dla Krakowa wystawa **Pila Peleda** to selekcja jego prac wykonanych na przestrzeni ostatnich lat w różnych technikach i stylach. Artystę będzie też można śledzić podczas pracy na żywo na krakowskim Kazimierzu. Specjalnie na zamówienie Festiwalu zaprojektował mural „Yehuda”, będący odzwierciedleniem kultury żydowskiej we współczesnym świecie. Od 1 do 3 lipca Pil Peled tworzyć go będzie na elewacji budynku przy festiwalowym Placu Zabaw.

IDEE

Kolejna odsłona Festiwalu nosi tytuł IDEE. W jej programie nie zabraknie sprawdzonej i uwielbianej przez naszych gości formy dosłownego kosztowania kultury żydowskiej czyli warsztatów **Kuchni Żydowskiej**, które poprowadzi mistrzyni tego właśnie kulinarnego stylu **Malka Kafka**.

Będą też cykle spotkań i wykładów. Ciekawie zapowiada się seria dyskusji **„Być Żydem – żydowskie wartości we współczesnym świecie”**, gdzie o różnych spojrzeniach na Judaizm mówić będą m.in. **Rabin Michael Paley, Prof. Jonathan Webber, Katarzyna Zimmerer i Jonathan Ornstein**.

O portrecie Polaków w mediach amerykańskich opowie **Stephanie Butnick**, zastępca redaktora opiniotwórczego „The Tablet Magazine” oraz „Jewcy.com”. **Agnieszka Legutko i Anna Rozenfeld** poprowadzą zaś wieczór poezji **Celii Dropkin**, nazywanej „pierwszą damą poezji jidysz”. Miłośników kultury żydowskiej jak co roku czeka poza tym bogaty program zwiedzania, podczas którego będzie można poznać historię tak niezwykłych miejsc jak cmentarze żydowskie Remu i Nowy, synagogi i domy modlitwy Kazimierza czy dawne getto żydowskie w Podgórzu.

KIDS

Festiwal Kultury Żydowskiej przygotował ponadto bogaty program wydarzeń dla dzieci i młodzieży. **Sylvia Liszka i Agnieszka Wozowicz** zaproszą dzieci, młodzież i dorosłych na warsztaty plastyczne, podczas których smakować będziemy twórczość **Juliana Tuwima**, a następnie łączyć ją z obrazami i własnymi emocjami poprzez kolor i różnorodne techniki plastyczne.

Magdalena Gross i Gaelen Smith poprowadzą zaś po raz pierwszy wpisane w cykl wydarzeń Festiwalu warsztaty graffiti. „Chcemy stworzyć mural, który będzie pozytywnym przekazem o życiu żydowskim w Polsce: o wspólnej polsko-żydowskiej przestrzeni, czyli krakowskim Kazimierzu, o polsko-żydowskim święcie, jakim jest Festiwal Kultury Żydowskiej i wreszcie – o polsko-żydowskiej przyszłości. To nasza odpowiedź na rasistowskie, antysemitowskie napisy na murach budynków Krakowa” - podkreślają jego pomysłodawcy. W programie Kids znajdują się ponadto liczne warsztaty, gry, zabawy i wycieczki dla najmłodszych fanów Festiwalu.

& CO

Tę część festiwalowego programu można opisać najkrócej - wydarzenia towarzyszące - choć wcale nie jest ona najkrótszą listą wydarzeń. Znajdziemy wśród nich konferencje, spotkania, wykłady, debaty, wystawy, warsztaty, spektakle teatralne, a nawet nabożeństwa szabatowe.

Szczegółowy program wydarzeń 23. Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie, a także wszelkie przydatne informacje dostępne na stronie www.jewishfestival.pl

Znajdziecie nas także na Facebooku:

www.facebook.com/pages/Jewish-Culture-Festival-in-Krakow/109848795751720